

Svart jordmaur (*Lasius niger* og *Lasius platythorax*)

Svart jordmaur, også kalt sukkermaur, forekommer ofte i hus på jakt etter mat. Den finner raskt fram til alt søtt og anlegger travle maurstier. Svart jordmaur kan også lage reir innendørs i råteskadet treverk eller isolasjonsmaterialer.

Hvordan ser svart jordmaur ut?

Arbeiderne til svart jordmaur er små (3-5 mm lange), svarte og forekommer vanligvis i stort antall (Figur 1). Med forstørrelse er det mulig å se at de har hår på det lengste antenneleddet (antenneskaftet). Dette, i tillegg til størrelsen, skiller dem fra sauemaure (*Formica fusca* og *Formica lemni*) som også kan finnes innendørs. Dronningene, som dukker opp som «flygemaure» i juli-august, er to ganger så store som arbeiderne og opptrer i store svermer.

Hvor finner vi svart jordmaur?

Svart jordmaur er meget vanlig i lavtliggende områder i Sør-Norge. Utendørs lever den nord til Trøndelagsfylkene.

Hvordan lever svart jordmaur?

Svart jordmaur har vanligvis reir i jord, sand eller råttent treverk utendørs. Inngangen til reiret er ofte under en stein. Steinen blir varmet opp på dagtid og sørger for god temperatur i reiret også på nattetid. Jordmauren vil gjerne ha det varmt, og slår seg derfor gjerne ned innendørs om det er myke materialer og gnage i.

Svart jordmaur elsker søt mat. Ute spiser de honningdugg fra bladlus og innendørs finner de alt som måtte være tilgjengelig av søte matvarer. De sper også på kosten med litt smådyr. Straks en matkilde er oppdaget, legges det ut luktspor og det strømmer til med maur. Jordmauren velger ofte å konsentrere all aktivitet om en eller få næringskilder og maurstiene har derfor stor trafikk.

Svart jordmaur svermer på sensommeren. De nye dronningene klipper av seg vingene og søker så opp et egnet reirsted, gjerne sammen med en eller flere andre dronninger. Når etableringsfasen er over vil dronningene sloss og bare en overlever. Denne dronningen blir mor til alle andre maur i reiret og kan leve veldig lenge, faktisk over 20 år.

Utvidelse av reiret foregår vesentlig vår og sommer og reirstørrelsen vokser proporsjonalt med antall maur i kolonien. Svart jordmaur kan ha samfunn på opptil 10 000 individer.

Illustrasjon: Hallvard Elven

© Folkehelseinstituttet

Figur 1. Arbeider av svart jordmaur (*Lasius niger*) kalles også for sukkermaur. Der små, 3-5 mm lange og sees ofte inne i hus

Hvilken skade kan svart jordmaur gjøre?

Svart jordmaur sees ofte innendørs på jakt etter mat. Om reiret befinner seg utenfor huset gjør de ingen annen skade enn å være til irritasjon. Dersom reiret er anlagt innendørs kan de ødelegge myke byggematerialer som råteskadet trevirke eller isoporisolasjon. Svart jordmaur kan ikke gnage i uskadet trevirke.

I juli-august kan store svermer av svart jordmaur med vinger dukke opp inne i leiligheter, hus og hager. Dette oppfattes som meget plagsomt når det skjer, men det er liten grunn til panikk. Svermingen er over etter et par dager.

Hvordan unngå svart jordmaur?

Det er vanskelig å unngå den svarte jordmauren. Opplever du stadig at mauren anlegger reir innendørs eller at det kommer store mengder maur inn på våren kan du forsøke å gjøre husets omgivelser litt mindre egnet som reirrområde. For eksempel er flate heller lagt på sand ypperlige reirsteder. Erstattes derimot sanden med grus blir forholdene mindre gunstige og mengden maur vil avta. Det er også lurt å sørge for at ventilasjonsluker på bakkeplan er utstyrt med finmasket netting, samt tette sprekker eller hull i eller ved grunnmur. Kjemisk forebygging av jordmaur med rutinemessig sprøyting bør ikke forekomme da det alltid vil være en risiko for at kjemikaliene kan ha en negativ effekt på mennesker og andre dyr.

Hvordan bli kvitt den svarte jordmauren?

For å bli kvitt mauren er det viktig å finne ut om reiret befinner seg inne eller ute. Tidlig på våren kommer ofte svart jordmaur inn i hus for å lete etter mat. Dette problemet forsvinner når mattilbudet blir større utendørs. Oppbevaring av søte saker i tette bokser og raskt tørking av søl hindrer maurene i å få tak i mat. Ved spesielt store plager kan en anvende et vanningspulver inntil husets sokkel. Dersom jordmauren har slått seg til innendørs er bruk av forgiftet åte (selges som lokkebokser eller som gel på tube) en god metode for bekjempelse.

Poenget med forgiftet åte er at maurene skal spise åte og bringe giften tilbake til reiret hvor larver og dronning får giften i seg. Det kan derfor ta noen uker før alle maurene er døde.

Åten legges ut så nære reiret som mulig og man må sørge for at det hele tiden er nok åte. Daglig ettersyn er nødvendig. Svart jordmaur blir «preget» på lukter og enkelte typer av næring, og vil derfor gjerne fortsette å spise det de nettopp har spist. Det kan derfor være viktig å hindre mauren å spise andre søte saker når bekjempelsen foregår. Nekter mauren å spise åten bør du forsøke med et annet produkt. Det bør være åte til stede også et par uker etter at siste maur er observert i tilfelle det klekkes nye maur inne i reiret. Det er viktig at åten beskyttes mot små barn og kjæledyr.

I de tilfeller hvor jordmaurens reir er tilgjengelige kan insektspray rett i reiret være et alternativ.